

Illustreret Tidende.

Nr. 473.]

Udkommer hver Søndag.

— København den 18. October 1868. —

2 Rdlr. Kvartalet.

[10de Bind.

Indhold.

Pau. — Manchesterne, af V.-h. (Stuttet). — Vadvig-Etven og Etnæs i Eybaranger. I. — „Alexander Newsky“ Stranding, af P. F. G. — Ugens Politik. — Meddelelser af blandet Indhold. — Partierforing paa Kimgær, af D. S.

Pau.

Hovedstaden i Departementet Nedre-Pyrenerne, Pau, ligger i en overordentlig malerisk Egn, paa den høire Bred af Gave de Pau, over hvilken Klod der fører en ved sin høide mærkelig Bro. Byen var Hovedstad i Bearn og Residensstad for Nedre-Navarras Konger; Henrik IV blev født paa Slottet der, og tvende andre Stormænd saae første Gang

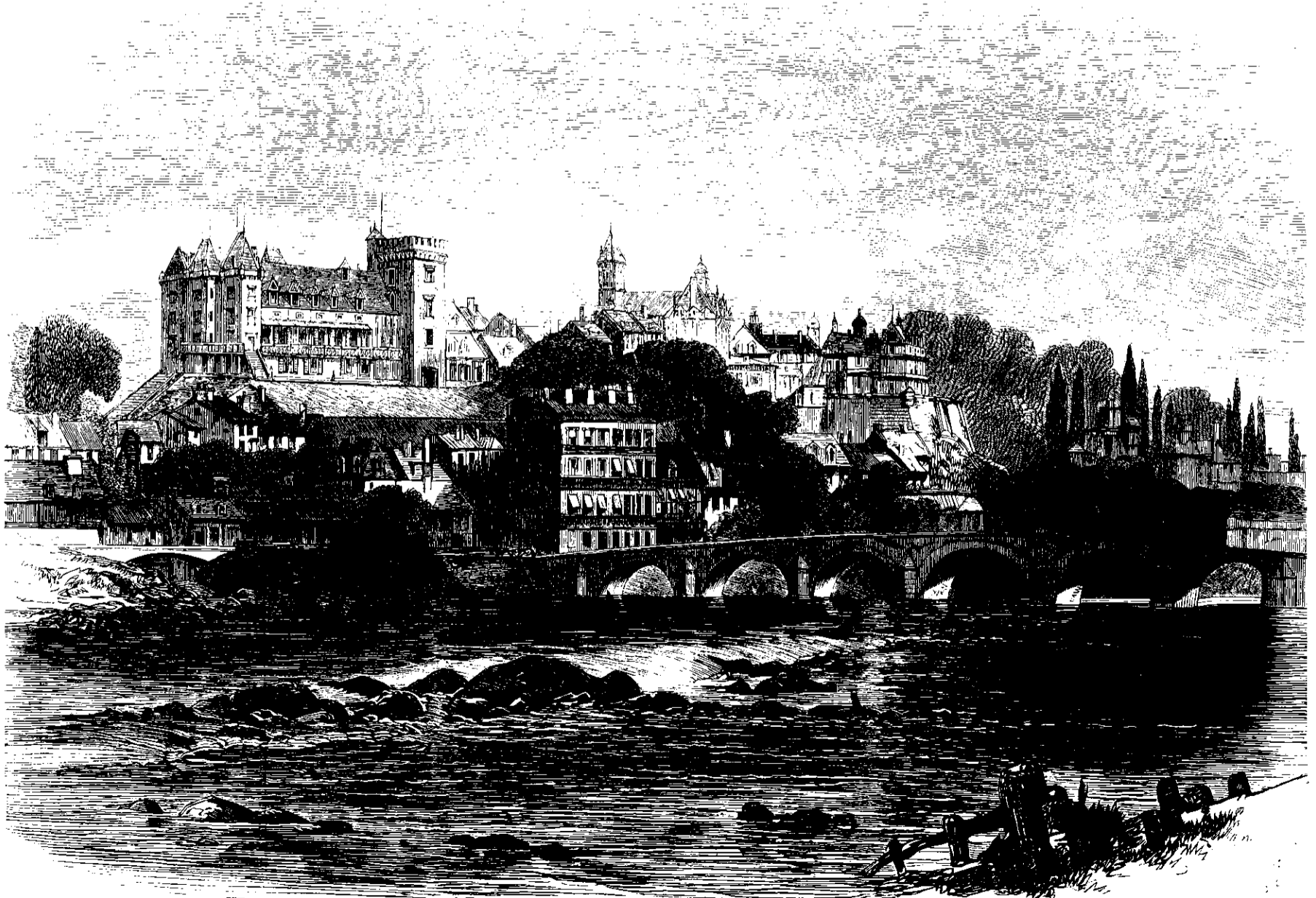
Lysset indenfor denne Stads Mure: Gaston de Foix og Bernadotte, senere Kong Carl Johan XIV.

Det ærverdige Slot, som havde lidt endeel under Tidens gnavnende Tand, er i det sidste Par Aar sat istand, og afgiver nu en prægtig Bolig. I sine tidligere Velmagtsdage saae det den bourbonske Wis Sol stige herligt op med Henrik IV; nu seer det den dale med Wittens sidste kronede Hoved, Dronning Isabella, som har søgt Ly der, efterat Stormen har kastet hendes Throne omkuld.

Netop da Dronningen, paa sin Vej fra St. Sebastian til Pau, kom til Jernbanestationen ved Biarritz, hvor de Branstes Keiser ventede hende, afgik et andet Tog i modsat Retning, og nogle hjemvendende Emigranter raabte: „Leve Spanien!“ samt tilkjendegave paa andre Maader deres Misnoie ved at see hende. Hovmod og Foragt afmalede sig paa

Dronningens Ansigt, Keiseren rynkede Bryn som den vrede Thor, og den høitelskede Marsfort kastede et hadefuldt og stolt Blik hen i den Retning, hvor Raabene lød — om den fromme Pater Claret berettes kun, at han var tilstede i sin violette Dragt.

Det var Dronning Isabellas Hensigt, at tage Ophold paa det store Hotel i Pau, for ikke at komme paatvers for Keiserens Politik; men han overtalte hende til at drage ind paa hendes Forsædres Borg, der i al Hast var sat istand til hendes Modtagelse. Som Følge heraf holdt hun sit Indtog paa Slottet med hele sin Bagage, som der fortælles herved 5000 Pakker og Kasser i alle Størrelser, og opflog sit Kvarter i første Etages Hovedsøj. En Præfect fra Tuilerierne, tilligemed endeel høiere og ringere keiserlige Hoffolk, ere beordrede til at gjøre Tjeneste hos hende; hun har selv med-

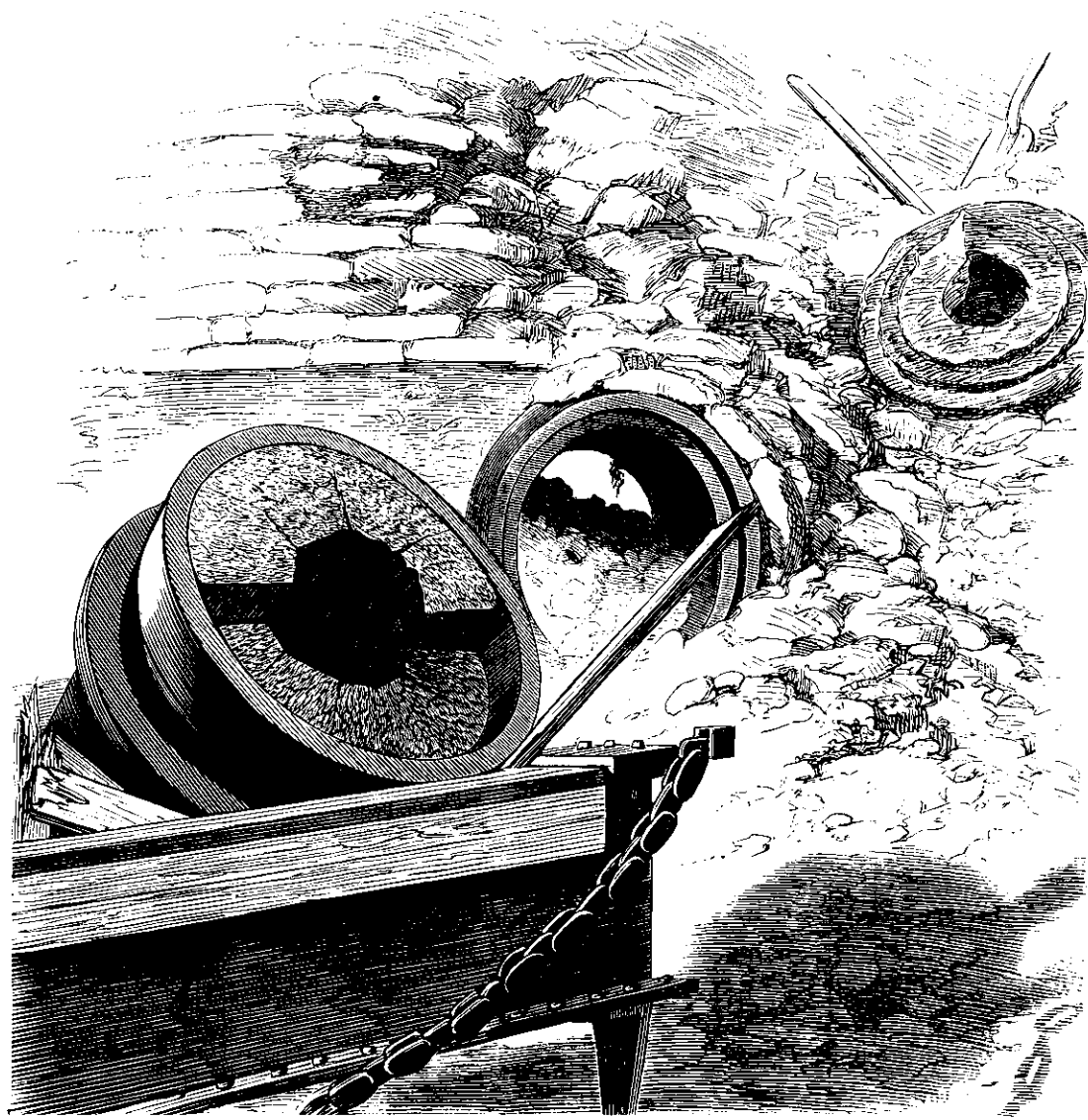

Det keiserlige Slot i Pau, den fordrevne Dronning Isabellas Opholdssted.

Lid i det dybere Vand indenfor Revlen, idet den stadigt huggede i Grundten. Hurtigt lod man et Anter falde, 100 Favne Skjæde løb ud og sprængtes; det andet Anter faldt ogsaa, men Skibet stod da allerede fast paa den anden Revle med Stevnen Nord i og huggede voldsomt for den høie Sø, som brød tværs mod det svære Skrog. Mastene bleve nu kappede, hvorved Skibet blev roligere; man fastede Dækskanonerne om Bagbord, altsaa paa Vindstiden, overbord for at Skibet skulde falde ud mod Søerne, og man stod Redstrib. Det var mørk Nat, Himmelen var overtrukket og truede med Storm, Søerne brøde uafslægt over Skibet, gjennembløede Alt og løb i Etømme henad Dækkene, hvor Rundholter, Lougværk og allehaande andre Sager snart dannede et uredeligt Chaos. Ingen vidste, hvorlangt de vare fra Land og Hjælp eller hvordan i Grundten hele deres Stilling var. Endelig gryede det ad Dag, og i den graae Morgendæmring saae man en lav sandet Kyst, kun 3 til 400 Alen i Længde, paa hvilken stod en saa voldsom Brænding, at det sienesynligt vilde være meget kiofarligt, at forsøge at komme derind. Forsøget maatte imidlertid gøres. Skibets Redningsbaad udsattes og naaede ogsaa lykkeligt Stranden, men uden at tilveiebringe nogen videre Forbindelse, da den Line, den skulde føre ind, sprængtes, og den mistede sine Klarer, saa den ikke kunde vende tilbage igjen. En anden Baad bemanded med Frivillige satte derpaa af, men kæntrede i Brændingen, hvorved to Officerer og tre Mand fandt deres Grav i Bølgerne, og alle Forsøg paa at sende Fartøier fra Skibet

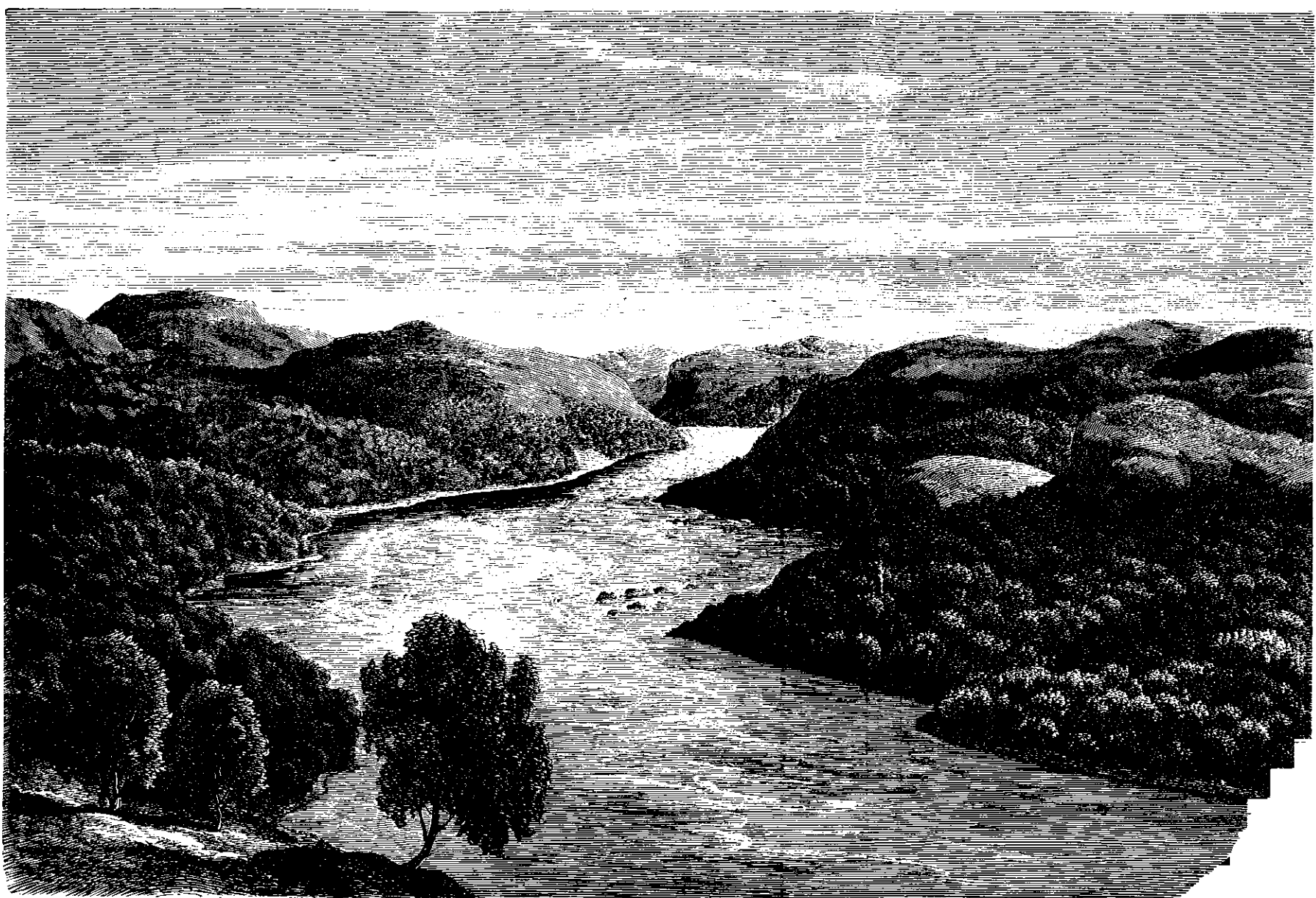

Den skovkommanders Kanon, sprængt ved en Dynamitgranat under et Skydeforsøg paa Amager.

bleve nu opgivne indtil videre. Imidlertid var man ombord i Gang med at bygge en Lommerflaade; man sendte Drager og Raketter tilveirs, fastede Både med tilbundne Liner overbord, for at de skulde naae Land, man prøvede endog det dyreste Instinct, idet man bandt en Ende til Hornene paa en Dø og satte den i Vandet; men alt Dette mislykkedes, ligesom ogsaa det helttemodige Forsøg, en Matros gjorde paa at

Klossen kunde vel være to, da en Hisebaad fra Harboøre med ti Mand, styret af en gammel Hise, Peter Hylb, vovede sig ud og bragte en Ladning Folk heldigt i Land, snart efterfulgt af Newstys Redningsbaad, samt af en tredie Baad besat med Thyboronboere. — Med Fregattens Fartøi gif Storfyrsten, Præsten, en Læge og nogle af Hølet i Land. Alt Arbejde ophørte i dette Dieblis. Enhver fulgte med

foømme ind med en Line. Man maatte sætte sit Haab til Folk paa Kysten, hvor man saae flere og flere samle sig og endelig blev da ogsaa en Redningsrakete affyret; dog uden at naae Skibet. En Anden fløi langt over det, men en Tredie faldt lige under Agterspeilet og en behjertet Karl ved Navn Mastoff sprang overbord og greb den, hvorved man altsaa endelig havde faaet Muligheden for en Forbindelse tilveiebragt. Imidlertid havde man ogsaa faaet Redningsbaaden fra den nærmeste Station til Strandingsstedet, og med en del Besvær sat den i Vandet samt bragt den til Siden af Fregatten. Med den kom de Syge i Land tilligemed en Officer med Skibets Papirer og nogle faa Andre; men ved Landsætningen tog Fartøiet uheldigvis saamegen Støde, at det ikke kunde bruges mere. Redningsstolen var nu kun tilbage, og den blev prøvet; men Touget, hvormed den skulde hales ind, brast, og igjen var al Forbindelse afbrudt, medens Dagen stred frem, Fregatten blev svagere og svagere og over 700 Mennesker imødefaede i ængstelig Spænding, svævende mellem Liv og Død, hvad der vilde ske. — Da bedagedes Veiret lidt, Havet blev roligere og Himmelen klarede af.

Pasvig-Elven i Sydvaranger. Efter en Tegning af Captain Møller-Gasmann.

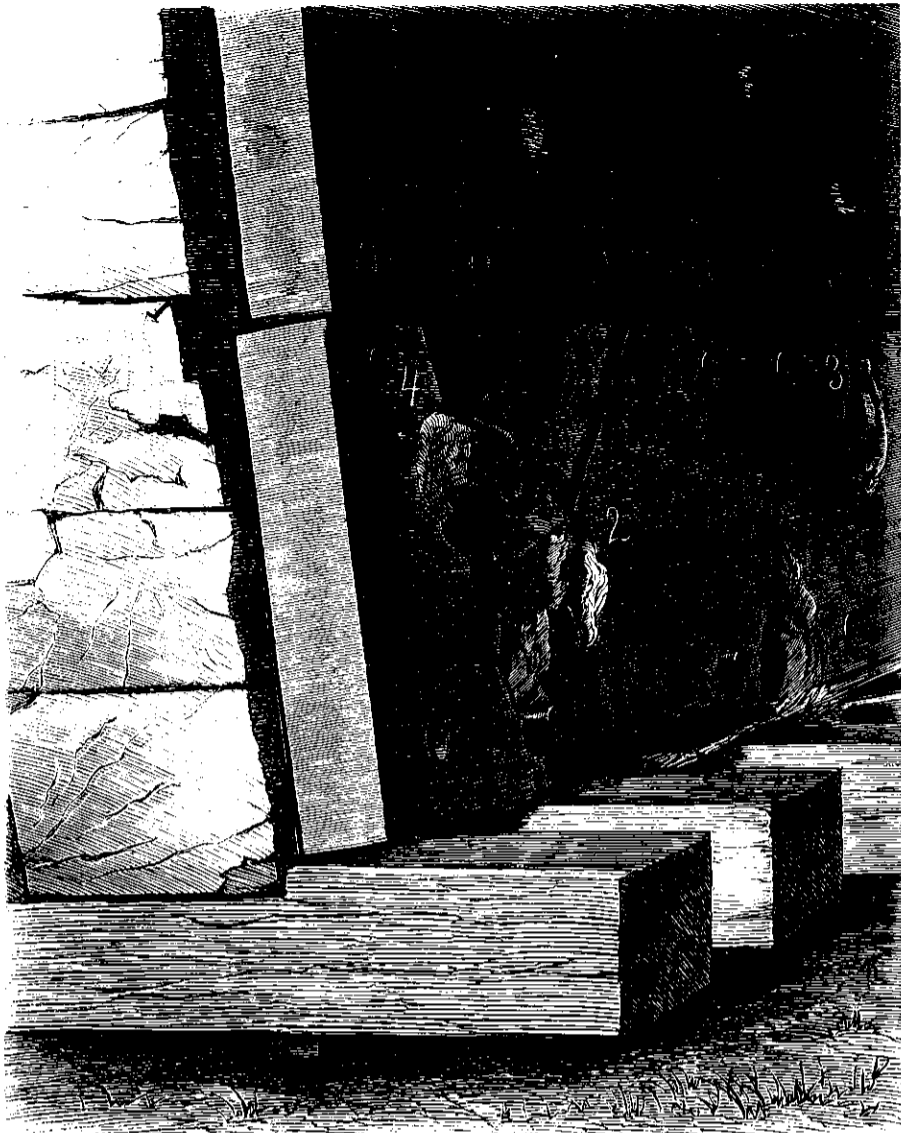
Den russiske Fregat „Alexander Hamshins“ Stranding ved Gårboort. Efter en Skitse, opgjort den 25de September 1868 af Jørgen Rørstrup.

Edvard Munch

Explosion i Løbet af en Kanon. Som en foreløbig Prøve havde man hertilands forud med en udtjent 8Punds Riffelkanon gjort et Par Stud med store Ladninger med Spidsgranater fyldte med Dynamit, og Forsøget var gaaet efter Ønske uden Skade for Kanonen. Man besluttede derfor at gjentage Forsøget med den 11 Tommers Kanon. Først blev der til Prøve udført en tom pantferbrydende Granat; den afstedkom omtrent samme Virkning paa den 8 Tommers Plade, som de massive Projectiler. Endelig i Tirsdags stred man til at lade Kanonen med dens sædvanlige Tjenesteladning 50 Pund eller en halv Tønde Krudt og en pantferbrydende Granat af Kanonjern, der veiede 421 Pund og var fyldt med 15 Pund Dynamit. Det er en Selvfølge, at man, inden man brændte paa, sørgede for at bringe saavel de talrige Tilskuere, blandt hvilke Krigsministeren, den commanderende General og andre høie Officerer af Hæren og Flaaden, foruden flere fremmede Officerer befandt sig, som Betjeningsmandslaget i fuldkommen Sikkerhed; thi deels var Kanonen ved de tidligere Styrt- og Studsikkerhedsprøver saa udbændt i Løbet og i det Hele taget saa udtjent, at den, uagtet den havde beholdt sin forbausende Studsikkerhed, ikke længere kunde regnes for ubetinget paalidelig; deels maatte man være forberedt paa, at Dynamitgranaten kunde springe i Kanonens Løb, hvorved selv den stærkeste Kanon maatte bryde. Forsigtigheden viste sig da heller ikke overflødig; da Kanonen affyrede, sprang den, og Explosionens ganske usædvanlige Voldsomhed godtgjorde nok, at det var Dynamiten, den skyldtes. Kanonens Forstykke var brudt af tæt foran Tapperne og fandtes et Stykke foran Standpladsen. Midtpartiet af Ka-

En ottetommers Pantferplade, beskadiget af en ellevetommers Kanon.

nonen, hvor Granaten havde haft sit Løb, var mest søndersprængt; Tapperne og den svære Staalring, hvormed disse vare smedede i Jern, vare sprængte i Stumper og Stykker og fastede indtil flere hundrede Alen til Siderne. Paa vor Tegning Side 22 af Skuepladsen for Sprængningen, seer man det massive Bundstykke, som havde begravet sig dybt i den Jordvold, der til Sikkerhed var opført tæt bag Kanonen; man seer tillige længere nede paa Strækningen Størstedelen af den dobbelte Række af Staalringe, der havde omgivet Kanonens Bagstykke, og som ved Explosionen paa en mærkelig Maade var smæget af dette; selv det Støbejerns Bagstykke, blottet for de fleste Ringe, sees endeligt liggende paa Bagenden af Skæden, der tog forholdsvis liden Skade, medens Rapperten selvfølgelig splintredes. Et af de mest paafaldende Vidnesbyrd om Explosionens Styrt frembyder en af de svære Staalringe paa Kanonen, der fandtes ved Siden af Standpladsen, overbrudt og næsten heelt rettet ud. Af selve Granaten gjenfandtes kun nogle faa Smaastykker, der i vid Udstrækning havde suget Grønsøret foran Kanonen. Om det enorme Tryk, som havde bevirket Sprængningen, kan man danne sig en Forestilling derved, at flere af Granatens Stykker viste formelige Aftryk af Riffelgangene i Kanonen.

Den her beskrevne Katastrophe bragte selvfølgelig Forsøget foreløbigt tilende; men Pantferbryderen, af hvilken endnu en meget stor Deel og navnlig den 6 Tommers Plade staaer urørt, vil endnu kunne blive Gjenstand for flere yderst lærerige Forsøg i en Retning, hvor baade Artilleristerne og Skibbyggerne have meget tilbage at indhøste af praktisk Erfaring.

D. B.

Danske
Stearinlys Nr. 1 à 2 Mk. 14 Sk. pr. Pund,
Stearinlys Nr. 2 à 2 Mk. 12 Sk. pr. Pund,
fortrinlig Kvalitet hvide og meget drøie, naar 8 Pd. kjøbes
gives 2 Sk. Rabat pr. Pund, anbefales fra Hovedplaget i
Krystalgade Nr. 18 hos Ertekræmmer H. A. Møller.
Ordrer til Provindserne expederes prompte pr. Comptant
og i god Emballage.

Ostergades Materialhandel.

Kryderier og andre Husholdnings-
artikler.
Chocolader og andre Delikatesser.
Alle Sorter Svampe.
Indenlandske og fremmede
Parfumer.

18. Østergades Materialhandel. 18.

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag er udkommet:

Den danske Husmoder,

en Veiledning for mindre Husholdninger paa Landet.

Indhold: Tjenestefolk. Husorden. Husmoderen. Folkenes Mad. Sygepleie paa Landet. Bagning. Brygning. At brygge Eddike. Mælkevæsenet. Vask og Strykning. Uldens Anvendelse til Husbrug. Hørens Anvendelse og Behandling. Faareklipping og Lammeslagting. Gaaeslagting. Kvægslagting. Svinelagting. Lysesøbning. Haven. Syltning. Træfrugt. Ribsvin. Bier, Honning, Vox og Mjød. Hamp.

Pris: heftet 28 Sk.; i Papbind 36 Sk.

I alle Boglader faaes:

Lindbergs Bibeloversættelse.

2den Udgave.

Heftet 5 Rd. 48 Sk.; indb. 6 Rd. 80 Sk. à 9 Rd.
Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

Foreløbig Prisnedsættelse.

Af Fortegnelsen, som udleveres gratis i enhver Boglade, fremhæves:

- Gjessing, Frederik d. VI's Regjeringshistorie, (3 Rd. 32 Sk.) 1 Rd. 48 Sk.
- Christian d. VIII's Regjeringshistorie, (2 Rd.) 1 Rd.
- Grundtvig, Græsk og nordisk Mythologie, (1 Rd. 64 Sk.) 1 Rd.
- H. P. Holst, den lille Hornblæser, (64 Sk.) 40 Sk.
- Fortællinger og Sagn, (1 Rd.) 48 Sk.
- Sjællandske Skizzer og Noveller, (1 Rd. 40 Sk.) 48 Sk.
- Bloch-Suhr, Skilles og mødes, (3 Rd. 72 Sk.) 1 Rd. 32 Sk.
- Tholuck, Udvalgte Prædikener, (4 Rd. 24 Sk.) 2 Rd.
- Weber, Verdenshistorie, (3 Rd. 72 Sk.) 1 Rd. 48 Sk.
- Otto Schwartz' Efterfl., (Pilestræde 40).

Johan Friis.

Handel med Oliemalerier. Store Kongensgade 6, ved Kongens Nytorv.

Bopælsforandring

ved den forestaaende Flyttedag bedes anmeldt skriftligt ved det Bud, der bringer Bladet, eller opgivet skriftligt i Bogladen i Vimmelskaflet Nr. 32.

- Til D. Den ønskede Oplysning vil De med Lethed kunne faae fra det nævnte Selskabs Bestyrelse.
- M. paa T. ved S. „De maaler ham min Tro Skjæppen fuld“.
  - Frantz B. Det Indsendte grændser for nær til tidligere her i Bladet optagne Bidrag.
  - A. V. i V. Noiagtig Besked om „Ill. Tids.“ Pris i Udlandet finder De blandt Bekjendtgørelserne i dette Numer.
  - Grosserer H. Den nye Plan til Kjøbenhavns Udvidelse er under Arbeide. Den af Etatsraad Meldahl forfattede Plan, som han omtaler i sin Artikel i „Fædrelandet“ for i Tirsdags, finder De i vort Nr. 32, der kan erholdes tilkjøbs særskilt.
  - Hn. i B. Prims Portrait har været optaget i dette Blads Nr. 125. De øvrige Matadorer ved Opstanden i Spanien ville komme efterhaanden.

Udgivet af Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

Lager af elegante Sophaer og Lænestole.

Store Strandstræde Nr. 6.

J. E. Knock anbefaler sit betydelige og velassorterede Lager af elegante og solide Meubler af fuldt Mahogni, Valnødder og Bøgetræs Salon-Stole og Sophaer, forskjellige udpolstrede Causeauser, Chaiselongs og Lænestole, passende til Broderier, fra 7 Rd. Sovesophaer 20 Rd., Polstrede do. 14 Rd., Gyngestole 6 Rd., Salonstole med Fjedre 4 Rd., Jernsenge 5 Rd., Fjedertræser 9 Rd., Rørstole 15 Mk., engelske og franske Chaiselongs 15 Rd.

Da Lageret stedse er forsynet med det Nyeste og Smagfuldste, saavel af inden- som udenlandske Tegninger, hvorefter Bestilling paa det Hurtigste og Noiagtigste effectueres til de bekjendte billige Priser, er Lageret ogsaa forsynet med de nyeste og smagfuldste Façonner.

Rygte Wiener-Rørstole 3 Rd.

Abonnement paa Illustreret Tidende, Tiende Aargang,

der er begyndt med Nr. 471, som udkom den 4de October 1868, modtages i alle Boglader og paa samtlige Postcontoirer i Danmark, Norge og Sverig for 2 Rd. Kvartalet, frit leveret.

I de tyske Stater modtages Abonnement paa Postcontoirerne, og Prisen forhøies kun med den tyske Postafgift.

For det øvrige Udland skeer Forsendelsen bedst under Korsbaand, hvormed er forbunden Forudbetaling i Kjøbenhavn, og hvorom nærmere Aftale træffes med Boghandler Gad, Vimmelskaflet Nr. 32. Paa denne Maade leveres Tidenden i Storbritanien og Belgien for 10 Rd. aarlig; i Frankrig, Spanien, Schweiz, Italien over Frankrig, Holland for 12 Rd. aarlig; samt i Grækenland for 20 Rd. aarlig. Til de oversøiske Lande skeer Korsbaandsforsendelsen 2 Gange maanedlig, og Prisen retter sig efter Forholdene, f. Ex. Nordamerika 13 Rd., Sydamerika 14 Rd. 48 Sk., China og Australien 13 Rd. 64 Sk. aarlig.

FORLAGSBUREAUET I KJØBENHAVN.

(O. H. Delbanco. G. E. C. Gad. F. Hegel. C. C. Lose.)